

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 49/2010-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť B. B., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. P. G., N., vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 5 Tpo 44/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť B. B. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. decembra 2009 doručená sťažnosť B. B., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Nitre (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 5 Tpo 44/2009. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 16. decembra 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 Tp 75/2009 z 11. apríla 2009 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu § 71 ods. 1

písm. c) Trestného poriadku s tým, že väzba začala 8. apríla 2009 o 8.45 h. Predchádzajúcim uznesením vyšetrovateľa bolo voči sťažovateľovi vznesené obvinenie pre trestný čin hrubého nátlaku v spolupáchateľstve (§ 20 a § 190 ods. 1 Trestného zákona). Krajská prokuratúra v Nitre (ďalej len „krajská prokuratúra“) podala 7. októbra 2009 návrh na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa do 7. mája 2010. Z odôvodnenia návrhu vyplývalo, že dôvodom predĺženia väzby je potreba uskutočnenia ďalších vyšetrovacích úkonov. Jediným uvádzaným dôvodom pre neschopnosť orgánov činných v trestnom konaní uskutočniť tieto vyšetrovacie úkony počas viac ako šiestich mesiacov trvania väzby bolo tvrdenie, že *„v predmetnej veci sa jedná o rozsiahlu trestnú činnosť, spáchanú organizovanou skupinou, pričom sa operatívno-pátracou činnosťou zisťujú a stotožňujú jednotlivé osoby, ktoré sa mali spoločne už s doposiaľ obvinenými páchatelmi podieľať na páchaní tejto násilnej protiprávnej činnosti a taktiež sa objasňujú ďalšie skutky, ktorých sa táto organizovaná skupina mala v inkriminovanom období dopustiť“*. V závere odôvodnenia sa ešte uvádza, že *„Ukončeniu vyšetrovania bráni skutočnosť, že v predmetnej trestnej veci sa jedná o organizovanú skupinu, ktorá pôsobila na území celého Nitrianskeho kraja a v páchaní trestnej činnosti pokračovala zrejme po dlhší čas, s tým, že práve organizovaná forma páchania tejto trestnej činnosti komplikuje a sťažuje jej odhaľovanie a preukazovanie.“* Uznesením okresného súdu sp. zn. 3 Tp 198/2009 zo 16. októbra 2009 bola väzba sťažovateľa v prípravnom konaní predĺžená do 7. mája 2010. Uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 44/2009 z 28. októbra 2009 bola sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu zamietnutá. Tým došlo k porušeniu označených článkov ústavy a dohovoru. Z relevantných právnych noriem vyplývajú tri základné podmienky väzby, ktorých naplnenie mali všeobecné sudy rozhodujúce o väzbe sťažovateľa v každom prípade skúmať. Ide predovšetkým o existenciu dôvodov na vzatie do väzby, ďalej o rozhodnutie súdu o väzbe a napokon o to, aby väzba nepresiahla čas ustanovený zákonom, teda aby trvala len po nevyhnutnú dobu v rámci zákonom stanovených maximálnych časových hraníc. Už pri prerokovaní návrhu krajskej prokuratúry na predĺženie lehoty trvania väzby okresným súdom poukázal sťažovateľ na skutočnosť, že počas dovtedajšieho trvania väzby (od 8. apríla 2009 do podania návrhu na jej predĺženie 7. októbra 2009), teda počas doby šiestich mesiacov, vyšetrovateľ nepostupoval s dostatočnou starostlivosťou, keďže toto obdobie nevyužil na vykonanie všetkých

potrebných vyšetrovacích úkonov. Práve naopak, na ich vykonanie požaduje poskytnutie ďalšej doby. Z vyšetrovacieho spisu vyplýva, že vyšetrovateľ od 18. júna 2009, keď vypočul svedka H., vo veci žiaden úkon nevykonával s výnimkou ustanovenia znalca na vyšetrenie duševného stavu sťažovateľa a poškodeného. Krajský súd sa touto skutočnosťou vôbec nezaoberal. Vôbec teda neskúmal naplnenie tohto predpokladu väzby, ale iba v plnom rozsahu odkázal na odôvodnenie uznesenia okresného súdu, ktorým bola predĺžená lehota trvania väzby. Pokiaľ okresný súd v tejto súvislosti tvrdí, že sa nemožno stotožniť s názorom obvinených a ich obhajcov, podľa ktorých je vyšetrovateľ dlhodobo nečinný, pretože v skutočnosti priebežne koná vo veci, je tento záver v rozpore so skutočnosťami vyplývajúcimi z vyšetrovacieho spisu. V súvislosti s tvrdenou zložitnosťou veci poukazuje krajský súd na to, že sťažovateľ, ako aj spoluobvinená osoba sú súčasťou organizovanej skupiny, čo komplikuje vyšetrovanie. Tento argument je z pohľadu sťažovateľa irelevantný a zavádzajúci, lebo dosiaľ nebolo proti nemu vznesené obvinenie zo spáchania trestného činu v postavení člena organizovanej skupiny.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 5 Tpo 44/2009 s tým, aby bolo uznesenie krajského súdu z 28. októbra 2009 zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie.

Z uznesenia okresného súdu sp. zn. 3 Tp 198/2009 zo 16. októbra 2009 v rozsahu uplatnených námietok sťažovateľa vyplýva, že ním bola inter alia predĺžená lehota trvania väzby sťažovateľa a spoluobvinenej osoby do 7. mája 2010. Podľa zistenia okresného súdu bolo z trestného spisu preukázané, že vzhľadom na zistenie nových skutočností došlo k rozšíreniu trestného stíhania spoluobvinenej osoby a k spojeniu vecí vzhľadom na ich nadväznosť. Tým sa stalo stíhanie komplikovanejším, avšak nemožno sa stotožniť s názorom obvinených a ich obhajcov, že vyšetrovateľ je dlhodobo nečinný. Priebežne koná a na objasnenie skutočností kladených obvineným za vinu je potrebné urobiť ďalšie úkony.

Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 44/2009 z 28. októbra 2009 vyplýva, že ním boli zamietnuté sťažnosti sťažovateľa a spoluobvinenej osoby proti uzneseniu

okresného súdu sp. zn. 3 Tp 198/2009 zo 16. októbra 2009. Podľa názoru krajského súdu je sťažnosť podaná sťažovateľom nedôvodná. Konkrétne skutočnosti, na ktoré poukázala krajská prokuratúra v návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby a ktoré odôvodňujú existenciu dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, existujú a naďalej odôvodňujú obavu, že sťažovateľ by v prípade prepustenia na slobodu konal spôsobom predpokladaným už spomínaným ustanovením. Treba poukázať na skutočnosť, že sťažovateľ, ako aj spoluobvinená osoba sú stíhaní za zločin hrubého nátlaku, spoluobvinená osoba aj za obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu a sťažovateľ za zločin vydierania. Príslušné skutky sa mali stať v rokoch 2007 až 2008, pričom išlo o násilnú trestnú činnosť evidentne páchanú pre účely zaobstarania finančných prostriedkov. Z predchádzajúceho spôsobu života obvinených je možné vyvodit' reálnu obavu z pokračovania trestnej činnosti obdobného charakteru. Navyše obvinení sú súčasťou organizovanej skupiny, ktorej jednotliví členovia sú trestne stíhaní za viaceré skutky. Členovia celej skupiny sú dôvodne podozriví z páchania násilnej trestnej činnosti a práve tieto skutočnosti a organizované páchanie tejto činnosti odôvodňujú reálnu obavu, že v prípade prepustenia obvinených budú títo pokračovať v páchaní obdobnej trestnej činnosti. S poukazom na uvedené je splnená i materiálna podmienka na ďalšie trvanie väzby podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku, pretože prepustením obvinených na slobodu by mohlo byť zmarené, resp. podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, pričom pre obťažnosť veci a zo závažných dôvodov uvedených v návrhu krajskej prokuratúry nebolo možné dosiaľ vec skončiť.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažnosť považuje ústavný súd za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podstatou sťažnosti je námietka sťažovateľa, podľa ktorej predĺžením väzby uznesením okresného súdu v spojení s uznesením krajského súdu zostal sťažovateľ vo väzbe nad rámec ústavou a zákonom predpísanej nevyhnutnej doby trvania väzby. Hoci nedošlo k prekročeniu Trestným poriadkom maximálne povolenej výmery trvania väzby v prípravnom konaní, napriek tomu väzba trvá viac, než je nevyhnutné. Podľa názoru sťažovateľa príčinou tohto stavu je, že vyšetrovateľ nekoná v jeho trestnej veci s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Vyplýva to zo skutočnosti, že neboli vykonané prakticky žiadne vyšetrovacie úkony po dobu štyroch mesiacov. Nesúhlasí ani s argumentom o zložitosti veci, ktorá by mala mať relevantný vplyv na vyžadované osobitne urýchlené vyšetrovanie.

Ústavný súd poukazuje zásadne na to, že nie je tzv. „skutkovým súdom“, teda súdom, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu, ak by malo ísť o dokazovanie, ktoré by malo nahradiť dokazovanie nevykonané všeobecnými súdmi.

Vo väzobných veciach platí, že skúmanie primeranosti určenej lehoty väzby prináleží predovšetkým všeobecným súdom. Na tento účel im patrí skúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe. Predovšetkým na základe dôvodov uvedených v týchto rozhodnutiach (prípadne aj na základe nesporných skutočností uvedených obvineným v jeho žiadostiach) ústavný súd zisťuje, či boli, alebo neboli porušené označené články ústavy a dohovoru (*mutatis mutandis* Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991).

Ústavný súd považuje dôvody uvedené všeobecnými súdmi za dostatočné v rozsahu uplatnených námietok sťažovateľa. Nad tento rozsah kvalitu odôvodnenia uznesení ústavný súd neposudzoval.

Predovšetkým je potrebné vychádzať zo skutočnosti, že uznesenia okresného súdu a krajského súdu tvoria jeden celok. Pokiaľ okresný súd dospel k záveru, ktorým sa nestotožnil s námietkou dlhodobej nečinnosti vyšetrovateľa a krajský súd vo vzťahu k tomuto zisteniu okresného súdu žiadne výhrady neuplatnil, treba tento záver považovať aj za konečný záver krajského súdu. Ústavný súd nevidí dôvod tento záver spochybňovať. To zároveň vedie k záveru o neakceptovateľnosti uplatnenej námietky sťažovateľa, podľa ktorej sa v jeho trestnej veci nekonalo s osobitnou starostlivosťou.

Nemožno akceptovať ani námietku týkajúcu sa vo svojej podstate rýchlosti vyšetrovania spočívajúcu v tvrdení, že vyšetrovanie v skutočnosti nie je komplikované vzhľadom na organizované páchanie trestnej činnosti, keďže dosiaľ nebolo proti sťažovateľovi vznesené obvinenie na takomto skutkovom a právnom základe. Z výsledkov vyšetrovania totiž môže vyplývať organizovaná povaha páchania trestnej činnosti aj bez

toho, aby zároveň boli v tomto zmysle modifikované, resp. rozšírené obvinenia voči stíhaným osobám, pretože náležité vyšetrenie existencie či neexistencie organizovanej povahy páchania trestnej činnosti je súčasťou vyšetovania.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2010